

ЗМІСТ

ВСТУП	6
1. ПОВНОВАЖЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ГРУП РЕАГУВАННЯ ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ	8
2. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ, ЩО ОФОРМЛЮЮТЬСЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ ГРУПАМИ РЕАГУВАННЯ ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ	16
3. ДІЇ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ГРУП РЕАГУВАННЯ ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ВИЯВЛЕННЯ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 130 КУпАП ТА СКЛАДАННЯ ВІДПОВІДНИХ МАТЕРІАЛІВ	48
3.1. Загальні положення щодо притягнення до адміністративної відповідальності за ст. 130 КУпАП	48
3.2. Адміністративно-правова регламентація проведення огляду водія транспортного засобу або особи, яка ним керує на стан сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції	52
3.3. Тактика виявлення фактів перебування водія транспортного засобу або особи, яка ним керує у стані сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції	55
3.4. Порядок проведення огляду водія транспортного засобу або особи, яка ним керує на стан сп'яніння під час оформлення адміністративних матеріалів за ст. 130 КУпАП	59

3.4.1. Порядок проведення огляду водія транспортного засобу або особи, яка ним керує на стан алкогольного сп'яніння поліцейськими на місці скоєння адміністративного правопорушення	61
3.4.2. Проведення огляду водія транспортного засобу або особи, яка ним керує в закладах охорони здоров'я під час оформлення адміністративних матеріалів за ст. 130 КУпАП	65
3.4.3. Дії поліцейських у випадку відмови водія транспортного засобу або особи, яка ним керує від проходження відповідно до встановленого порядку огляду на стан сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції	69
4. ДІЇ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ГРУП РЕАГУВАННЯ ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ВІЯВЛЕННЯ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 124 КУпАП ТА СКЛАДАННЯ ВІДПОВІДНИХ МАТЕРІАЛІВ	72
5. РЕГУЛЮВАННЯ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ ГРУП РЕАГУВАННЯ ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ	104
5.1. Правові аспекти регулювання дорожнього руху	104
5.2. Прийоми ручного регулювання дорожнього руху	107
5.2.1. Ручне регулювання дорожнього руху поліцейським за допомогою жезлу (диску з червоним сигналом чи світловідбивачем)	109
5.2.2. Ручне регулювання дорожнього руху поліцейським без жезлу (диску з червоним сигналом чи світловідбивачем)	117
6. ЗАХОДИ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ГРУП РЕАГУВАННЯ ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС КОНТРОЛЮ ЗА ДОРОЖНІМ РУХОМ	125
6.1. Загальні правила застосування заходів особистої безпеки поліцейських під час нагляду за дорожнім рухом	125

6.2. Застосування заходів особистої безпеки поліцейських під час зупинення транспортного засобу та перевірки документів	127
6.3. Застосування заходів особистої безпеки поліцейських під час перевірки та затримання транспортного засобу, що знаходиться у розшуку	129
6.4. Застосування заходів особистої безпеки поліцейських під час оформлення дорожньо-транспортної пригоди	140
6.5. Заходи особистої безпеки поліцейського під час ручного регулювання дорожнього руху	142
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	145
АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ	148

ВСТУП

У сфері забезпечення безпеки дорожнього руху значну роль відведено Національній поліції України. Як центральний орган виконавчої влади вона здійснює цілий ряд функцій, зокрема бере участь у реалізації в межах своїх повноважень державної політики у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху; організовує в установленому порядку супроводження і забезпечення безпечного руху транспортних засобів спеціального та спеціалізованого призначення; здійснює контроль за безпекою дорожнього руху під час надання послуг з перевезення пасажирів чи вантажів, у тому числі небезпечних, додержанням законодавства у зазначеній сфері; інформування учасників дорожнього руху про фіксацію фактів правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі; здійснює контроль за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі, виконанням установлених Кабінетом Міністрів України правил паркування транспортних засобів у частині забезпечення безпеки дорожнього руху на майданчиках для паркування; виконує низку дозвільних та погоджувальних функцій.

У структурі підрозділів Національної поліції забезпечення безпеки дорожнього руху покладається на патрульну поліцію та групи реагування патрульної поліції.

Інструкцією з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України, затвердженою наказом МВС України від 27.04.2020 р. № 357, група реагування патрульної поліції (ГРПП) – наряд патрульної поліції у складі не менше двох поліцейських, які в зоні оперативного реагування виконують завдання із забезпечення публічної безпеки і порядку, взаємодії з населенням, безпеки дорожнього руху, запобігання правопорушенням або подіям та їх припинення, оперативного реагування на них.

У сфері дорожнього руху поліцейські груп реагування патрульної поліції відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» здійснюють регулювання дорожнього руху, контроль за додержанням Правил дорожнього руху його учасниками та за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі.

Якісному виконанню покладених на поліцейських ГРПП обов'язків у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху передують чітке розуміння визначених законодавством власних повноважень і порядку дій під час контролю за дорожнім рухом, виявлення правопорушень на транспорті та правомірного реагування на них. У цьому поліцейським ГРПП має допомогти складений співробітниками Донецького державного університету внутрішніх справ науково-практичний посібник «Забезпечення безпеки дорожнього руху поліцейськими груп реагування патрульної поліції», в якому надаються рекомендації щодо дій поліцейських ГРПП під час провадження у справах про адміністративні правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху, у тому числі, передбачені ст.ст. 130 та 124 КУпАП, регулювання дорожнього руху, а також заходи особистої безпеки під час контролю за дорожнім рухом.

1. ПОВНОВАЖЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ГРУП РЕАГУВАННЯ ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

Повноваження – це сукупність прав і обов’язків державних органів, організацій, посадових та інших осіб, закріплених за ними у встановленому законодавством порядку для здійснення покладених на них функцій.

Поліцейські ГРПП як представники Національної поліції України, центрального органу виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, наділені певними законодавчо визначеними та закріпленими повноваженнями у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Основними нормативно-правовими актами, що закріплюють повноваження поліцейських ГРПП у сфері безпеки дорожнього руху, є Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р. № 580-VIII, Закон України «Про дорожній рух» від 30.06.1993 р. № 3353-XII, Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X.

Закон України «Про Національну поліцію»:

Ст. 23 зазначає, що поліцейські ГРПП регулюють дорожній рух та здійснюють контроль за дотриманням Правил дорожнього руху його учасниками та за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі; здійснюють супроводження транспортних засобів у випадках, визначених законом; видають відповідно до закону дозволи на рух окремих категорій транспортних засобів; у випадках, визначених законом, видають та погоджують дозвільні документи у сфері безпеки дорожнього руху; вживають всіх можливих заходів для надання невідкладної, зокрема домедичної і медичної,

допомоги особам, які постраждали внаслідок кримінальних чи адміністративних правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в ситуації, небезпечній для їхнього життя чи здоров'я.

Відповідно до ст. 30, поліцейські ГРПП для охорони прав і свобод людини, запобігання загрозам публічній безпеці і порядку, у тому числі, безпеці дорожнього руху, або припинення їх порушення також застосовують в межах своєї компетенції поліцейські превентивні заходи та заходи примусу.

Серед превентивних заходів поліцейські ГРПП під час контролю за дорожнім рухом можуть застосовувати (ст. 31):

- перевірку документів особи (ст. 32). Поліцейський має право вимагати в особи пред'явлення нею документів, що посвідчують особу, та/або документів, що підтверджують відповідне право особи, у спосіб, який дає можливість поліцейському прочитати та зафіксувати дані, що містяться в документах, у таких випадках: якщо особа перебуває в місці вчинення правопорушення або дорожньо-транспортної пригоди, іншої надзвичайної події; якщо зовнішні ознаки особи чи транспортного засобу або дії особи дають достатні підстави вважати, що особа причетна до вчинення правопорушення, транспортний засіб може бути знаряддям чи об'єктом вчинення правопорушення;

- опитування особи (ст. 33). Поліцейський може опитати особу, якщо існує достатньо підстав вважати, що вона володіє інформацією, необхідною для виконання поліцейських повноважень. Перед проведенням опитування особи поліцейський роз'яснює їй підстави та мету застосування поліцейського заходу, якщо це не перешкодить виконанню поліцією повноважень;

- поверхневу перевірку і огляд (ст. 34). Поверхнева перевірка як превентивний поліцейський захід є здійсненням візуального огляду особи, проведенням по поверхні вбрання особи рукою, спеціальним приладом або засобом, візуальним оглядом речі або транспортного засобу.

Поліцейський ГРПП може здійснювати поверхневу перевірку речі або транспортного засобу:

- 1) якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі знаходиться правопорушник або особа, свобода якої обмежується

в незаконний спосіб; якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі знаходиться річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб;

2) якщо існує достатньо підстав вважати, що річ або транспортний засіб є знаряддям вчинення правопорушення та/або знаходиться в тому місці, де може бути скоєно кримінальне правопорушення, для запобігання якого необхідно провести поверхневу перевірку.

Поверхнева перевірка речі або транспортного засобу здійснюється шляхом візуального огляду речі та/або транспортного засобу або візуального огляду салону та багажника транспортного засобу. Поліцейський при здійсненні поверхневої перевірки має право вимагати відкрити кришку багажника та/або двері салону. Під час поверхневої перевірки речі або транспортного засобу особа повинна самостійно показати поліцейському вміст особистих речей чи транспортного засобу.

При виявленні в ході поверхневої перевірки будь-яких слідів правопорушення поліцейський забезпечує їх схоронність та огляд відповідно до вимог статті 237 Кримінального процесуального кодексу України;

– зупинення транспортного засобу (ст. 35). Поліцейський може зупиняти транспортні засоби у разі:

1) якщо водій порушив Правила дорожнього руху;

2) якщо є очевидні ознаки, що свідчать про технічну несправність транспортного засобу;

3) якщо є інформація, що свідчить про причетність водія або пасажирів транспортного засобу до вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, або якщо є інформація, що свідчить про те, що транспортний засіб чи вантаж можуть бути об'єктом чи знаряддям учинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення;

4) якщо транспортний засіб перебуває в розшуку;

5) якщо необхідно здійснити опитування водія чи пасажирів про обставини вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, свідками якого вони є або могли бути;

6) якщо необхідно залучити водія транспортного засобу до надання допомоги іншим учасникам дорожнього руху або поліцейським або як свідка під час оформлення протоколів про адміністративні правопорушення чи матеріалів дорожньо-транспортних пригод;

7) якщо уповноважений орган державної влади прийняв рішення про обмеження чи заборону руху;

8) якщо спосіб закріплення вантажу на транспортному засобі створює небезпеку для інших учасників дорожнього руху;

9) порушення порядку визначення і використання на транспортному засобі спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв;

10) якщо зупинка транспортного засобу, який зареєстрований в іншій країні, здійснюється з метою виявлення його передачі у володіння, користування або розпорядження особам, які не ввозили такий транспортний засіб на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту.

Поліцейський зобов'язаний зупиняти транспортні засоби у разі:

1) якщо є інформація, що свідчить про порушення власником транспортного засобу митних правил, виявлені митними органами відповідно до Митного кодексу України, а саме: порушення строків тимчасового ввезення та/або переміщення в митному режимі транзиту іншого транспортного засобу особистого користування, використання такого транспортного засобу для цілей підприємницької діяльності та/або отримання доходів в Україні, розкомплектування чи передачу у володіння, користування або розпорядження такого транспортного засобу особам, які не ввозили такий транспортний засіб на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту;

2) якщо є інформація, що свідчить про те, що транспортний засіб, який зареєстрований в іншій країні, не зареєстрований в Україні у встановлені законодавством строки чи перебуває на території України з порушенням строків тимчасового ввезення та/або переміщення в митному режимі транзиту, чи використовується для цілей підприємницької діяльності та/або отримання доходів в Україні, чи переданий у володіння, користування або розпорядження особам, які не ввозили такий транспортний засіб на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту.

Поліцейський зобов'язаний поінформувати водія про конкретну причину зупинення ним транспортного засобу з детальним описом підстави такої зупинки;

– вимогу залишити місце і обмежити доступ до визначеної території (ст. 36). Поліцейський уповноважений вимагати від особи (осіб) залишити визначене місце на певний строк або заборонити чи обмежити особам доступ до визначеної території або об'єктів, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей, для збереження та фіксації слідів правопорушення. Поліцейський може обмежувати або забороняти рух транспорту і пішоходів на окремих ділянках вулиць і автомобільних доріг у разі затримання осіб відповідно до закону, під час аварій, інших надзвичайних ситуацій, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей;

– обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю (ст. 37). Поліцейський може тимчасово обмежити фактичне володіння річчю або пересування транспортного засобу для запобігання небезпеці, якщо є достатні підстави вважати, що річ або транспортний засіб можуть бути використані особою з метою посягання на своє життя і здоров'я або на життя чи здоров'я іншої людини, або пошкодження чужої речі. На вимогу особи поліцейський зобов'язаний повідомити про причини застосування ним відповідних заходів;

– проникнення до житла чи іншого володіння особи (ст. 38). Поліція може проникнути до житла чи іншого володіння особи, у тому числі, транспортного засобу, без вмотивованого рішення суду лише в невідкладних випадках, пов'язаних із:

1) рятуванням життя людей та цінного майна під час надзвичайних ситуацій;

2) безпосереднім переслідуванням осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення;

3) припиненням злочину, що загрожує життю осіб, які знаходяться в житлі або іншому володінні.

Проникнення поліцейського до житла чи іншого володіння особи не може обмежувати її права користуватися власним майном;